Back Attack! Buy EXTRA 5 BONDS

Erazem Gorshe 630-44 1116 E. 72nd St

GLAS NARODA

- List slovenskih delavcev v Ameriki. -

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

5 WAR LOAN BUY EXTRA WAR BONDS Today!

No. 142 — Štev. 142 — VOLUME LII. — LETNIK LII. NEW YORK, FRIDAY, JULY 21, 1944 — PETEK, 21. JULIJA, 1944 Tel: CHelsea 3-1242

BOMBA ZA HITLERJA

Nemška uradna časnikarska agentura je sporočila, da je bil na Hitlerja izvršen atentat z bombo ter da je bil fuehrer le malo ožgan in opraskan. — Hitler drugače ni bil ranjen in je nadaljeval svoje vsakdanje delo in je sprejel Mussolinija. — Feldmaršal Goering je takoj šel k Hitlerju, ko je izvedel, kaj se je zgodilo.

BESEDILO AGENTURE DNB SE GLASI:

"Danes je bil na fuehrerja izvršen bombni napad. Tekom poskusa so bili general Schmundt, polkovnik Brant, polkovnik Borg in Kollaborator Berger, ki so bili ž njim, težko ranjeni.

"Naslednji so bili lažje ranjeni: general Jodl, general Korten, general Buhle, general Bodnschatz, general Heusinger in general Scherff, admiral Vass, admiral von Puttkamer, kapitan Assman in polkovnik Borgmann."

HITLER GOVORIL NA RADIO

Kmalu popolnoči je Hitler govoril po radio in rekel, da je skušalo nekaj nemških častnikov njega ubiti, da pa je ostal nepoškodovan.

Hitler je govoril po radio, da je prepričal nemški narod, da je še živ, ker je bilo prej po radio naznanjeno, da je bil ranjen. Hitler je rekel, da je bilo ranjenih 13 častnikov njegovega štaba, eden pa je bil ubit.

Po Hitlerjevem zatrdilu se je zarota častnikov popolnoma izjalovila. Ob 3.15 ponoči je nemški radio naznanil: "Zarotniki so bili ali vstreljeni, ali pa so izvršili samomor. Polkovnik grof von Stauffenberg, katerega je Hitler obdolžil, da je bombo položil, je med tistimi, ki so bili vstreljeni."

Pravi, da ga je božja previdnost ohranila, da deluje svoje delo za nemški narod

"Zelo majhna klika domišljavih, brezvestnih in obenem nespametnih kriminalno nemnnih častnikov, je skovala zaroto, da bi me odstranila in z menoj popolnoma uničila štab nemškega vrhovnega poveljstva," je rekel Hitler.

"Bombo, katero je položil polkovnik grof von Schauffenberg, je eksplodirala dva metra od mene na desni strani. Več mojih dragih sodelavcev je bilo težko ranjenih. Eden med njimi je umrl. Jaz osebno nisem popolnoma nič ranjen, razun nekoliko ožgan in opraskan.

"To smatram, da je potrdilo za nalogo, ki mi jo je izročila božja previdnost, da še dalje sledim cilju svojega življenja, kakor sem mu sledil do sedaj. Svečano priznavam pred celim narodom, da me je, odkar sem se preselil v Wilhelmstrasse, navdajala samo ena misel: da storim svojo dolžnost po svojih najboljših zmožnostih."

Nato je rekel, kako velika nesreča bi bila za Nemčijo, ako bi se bil atentat posrečil in bi bil Hitler ubit in da je to znak previdnosti božje, da nadaljuje svoje delo za nemški narod.

Nemški vojaki na Poljskem vedno oboroženi

London, 17. julija (ONA) — Uradni poljski krogi so izvedeli, da so nemške oblasti v aneksirani Poljski določile, da morajo čete, ki pridejo v te zone na dopust vedno nositi orožje v javnosti.

Ta dekret je izprevrgel prejšnja pravila, po katerih vojaki na dopustu niso smeli nositi orožja, ker so bili ali napadeni in oropani od partizanov, ali pa je bilo orožje prodano upornikom.

Sprememba je bila ukazana, ker so bili zadnje čase neoboroženi vojaki vedno pogostejše napadeni. Veliko jih je bilo ubitih ali pa tako resno ranjenih, da so bili neosposobljeni za na fronto.

MESTO VRNJENO FRANCIJI

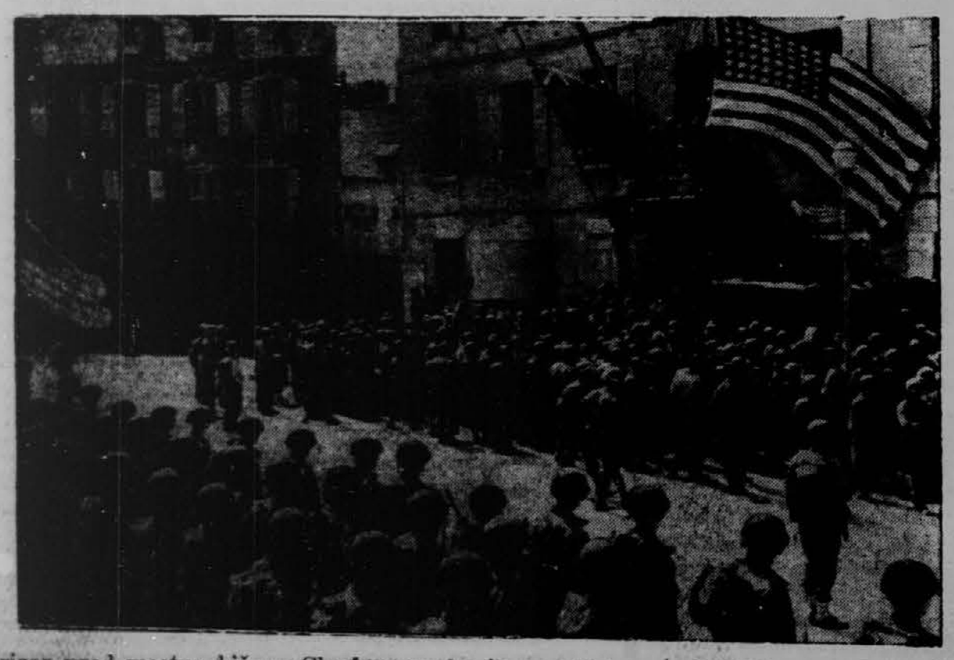

Prizor pred mestno hišo v Cherbuorgu, ko je ameriški general Collins izročil zavzeto mesto županu Reynaudu.

8. ruska ofenziva

Rdeča armada je v osmi ofenzivi v 28 dneh vdrla 32 milj skozi razpadajočo nemško črto ter je dospela do osrednjega toka Buga in je oddaljena samo 50 milj od železiškega križišča Lublina v osrčju Poljske. — Na severu je druga rdeča armada oddaljena od Vzhodne Prusije samo dve uri hoda.

Maršal Stalin je po radio naznanil, da je prva ukrajinska armada maršala Koneva zavzela Ravo Rusko, ki je važno železniško križišče in je odrezala železnica, po kateri bi se mogli Nemci umakniti iz Lvova.

Te zmage so v Moskvi slavili ob 10 in 11 zvečer z 20 salvami iz 224 topov. Ko so začeli grmeti topovi, je prišlo na sto in sto tisoče ljudi na ulice.

Prvi topovski pozdrav je veljal maršalu Rokovsovskemu, čegar armada je od Kovela prebila najmočnejše nemške utrdbe in je prišla do Opalina ob Bugu ter je osvobodila nad 400 obljudenih krajev.

Druge čete maršala Rokosovskega so dospele do 5 milj pred Lvovom, ko so zavzele Dorošev. Ta armada je v 24 urah napredovala samo štiri milje, ker so Nemci izvedeli mnogo protinapadov s tanki in infanterijo.

Rava Ruska, ki je najvažnejše mesto, ki ga je zavzel maršal Konev, je 31 milj severozapadno od Lvova.

Zopet druge čete maršala Koneva so obkolile kakih pet nemških divizij okoli Brodija.

Na celi več kot 600 milj dolgi fronti so ruske armade včeraj osvobodile 875 obljudenih krajev.

Rusko vrhovno poveljstvo naznanja, da je rdeča armada včeraj razbila 91 nemških tankov in 49 aeroplanov.

Boji se vrše v veliki vročini in po velikem blatu, ker je prej več dni deževalo.

Rusi so z velikim veseljem sprejeli novice o novih uspehih maršala Koneva, ki je pri Kursunu obkolil in uničil deset nemških divizij, vsled česar je dobil čin maršala, sedaj pa je pri Brodiju zopet obkolil pet divizij. Na severu in jugu bite ruske čete proti zapadu, maršal Konev pa je pustil za seboj dovolj močno armado, ki bo uničila pet nemških divizij pri Brodiju.

NEMŠKI GENERAL ZABAVLJA ČEZ FUERHRERJA

Rusko časopisje je objavilo izjavo ujetega nemškega generala Edmunda Hoffmeistra, poveljnika 41. nemškega tančnega kora, ki je rekel, da je bilo vsled spora med Hitlerjevimi generali zaradi strategije na ruski fronti toliko Nemcev ubitih in ujetih.

General Hoffmeister je posebno obsojal Hitlerja, ki je vedno ukazoval svojim generalom, da morajo držati vsako ped zemlje in se ne smejo umakniti s svojih postojank, razun če so naravnost vrženi iz njih.

"Feldmaršal Ernst Busch, poveljnik na osrednji fronti med Pripetskimi močvirji in Baltikom mi je povedal," je rekel Hoffmeister, "da mu je Hitler prepovedal umakniti se. Hitler je ukazal držati vsako ped osvobojene zemlje. Četudi sem smatral to povelje za napačno, sem moral ubogati."

"Povem vam, da je poraz v Beli Rusiji zgled nespametnega Hitlerjevega poveljstva. Ko so feldmaršali Brauchitsch, List in von Rundstedt hoteli pokazati na napake, so bili odstavljeni."

Slednjič je Hoffmeister rekel, da Nemčija nima rezerv, da bi držale tako obsežno ozemlje, katero mora po Hitlerjevem ukazu nemška armada braniti.

Hoffmeister je nazorno popisal položaj v nemški armadi, kjer so starejši in izkušeni generali izgubili vero v Hitlerjevo vodstvo in strategijo in da po padcu Stalingrada tudi narod ni več tako vnet za Hitlerja.

Hoffmeister je imel nalogo braniti Bobruisk, ki so ga Rusi pričeli napadati 25. junija. — Zjutraj naslednjega dne je bilo že mesto obkoljen. 27. junija je prejel povelje braniti Bobruisk s 383. infanterijsko divizijo in s svojim 41. tančnim zborom.

"Zvečer 27. junija sem prejel povelje braniti Bobruisk za vsako ceno," pripoveduje general Hoffmeister. "Zjutraj naslednjega dne mi je bilo ukazano Bobruisk predati in se umakniti s svojo armado proti severu. Toda to povelje je prišlo 24 ur prepozno."

Hoffmeister je moral Bobruisk predati prej in se je umaknil. Šest dni zatem se je neprestano boril z Rusi, zadnje tri dni je bil skrit v nekem gozdu sredi močvirja, skušajoč priti v stik z nemško deveto armado.

"Po treh dneh pa sem bil primoran poslati odposlanca k Rusom in se predati."

Dalje je Hoffmeister povedal, da je bilo v maju poklicanih v Berlin 150 generalov, med njimi tudi Hoffmeister, na posvetovanje s feldmaršalom Goeringom, Heinrich Himmlerjem, feldmaršalom Keitlom in drugim. Po konferenci jih je Hitler sprejel v Berchtesgadenu.

"Hitler je izgledal bolan," pripoveduje general. "Obraz mu je bil zabuhel, glas globok in njegov govor je bil zmeden. Govoril je 90 minut in večkrat je omenil, kake težave je imela nacijska stranka, predno je prišla na krmilo. Rekel je, da je hotel postati arhitekt in slikar, da pa je zaradi izida prve svetovne vojne in Versailskega miru sklenil, da postane državnik. Pripovedoval je tudi o svojih uspehih, da je osvobodil Porenje in da je preustrojil nemško armado. Nato je Hitler rekel, da so Nemčijo napadle Francija, Poljska in Anglija in če je ne bi Hitler prehitel, bi napadla tudi Rusija. Proti koncu je rekel, da moramo držati do popolne zmage. Slednjič je rekel, da bomo zmagali, povedal pa ni kako in s čim. Mislim, da so bili mlajši generali navdušeni nad Hitlerjevim govorom, starejši pa nismo v to verovali, kajti prišli smo do zaključka, da polažaja ne moremo rešiti s praznimi besedami o zmagi in z vero v nacizm. Da je mogoče to doseči, je treba imeti vojake, artilerijo, tanke in aeroplane."

General Hoffmeister je rekel, da je svojo izjavo napisal v neki koči in da nima nič proti temu, če je objavljena.

Napredek v Italiji

Amerikanci so vdarili čez dolino Arna na 25 milj dolgi fronti med Piso in Florence, Nemci pa, presenečeni, ker je bila njihova črta prebita, so se umaknili čez Arno v gorske utrdbe gotske črte.

Peta armada generala Mark Clarka je v popolni posesti višin nad reko Arno in ameriška artilerija je obstreljevala zadnje oddelke umikajoče se nemške armade.

Ko je armada generala Clarka pričela prodirati proti severu od zavzetega Livorna, so ameriški inžinirji takoj pričeli popravljati razdejano pristanišče. Salvetti, sedem milj od Livorna proti severu je v zavezniških rokah. Na nasprotni strani italjanske fronte so Poljaki in Italjani napredovali proti severu od Ancone; en oddelek pa je vdaril v notranjost in je prekoračil reko Esino, 10 milj zapadno od Ancone.

Navzlic hudemu dežju so zavezniki včeraj napredovali na celi fronti. Osma armada je zavzela Raddo, 12 milj severno od Siene in 20 milj od Florence. Vroča bitka pa se bije za Montevarchi ob Arnu, 15 milj severozapadno od Arezza.

Peta armada, ki prodira po dolini Else, je oddaljena samo še tri milje od važnega križišča cest Castelfiorentina, ki je oddaljena 8 milj od Empoli ob Arnu.

ABSIE (American Broadcasting Station in Europe) je včeraj sporočila, da so prednje straže pete armade že v Pisi.

ANGLEŽI ODBILI NEMŠKE PROTINAPADE -- VDRLI SO V TROARN

Angleška druga armada je vdrla v Troarn ter ga skuša odrezati od juga; pri tem pa je zelo razredčila pet izmed 13 nemških divizij, ki zapirajo pot proti Parizu.

Angleži so odbili vse nemške protinapade in potiskajo Nemce proti močvirjem reke Dives, ki so jih Nemci preplavili, da zaprejo zaveznikom pot do Havre.

Drugi oddelek angleške armade prodira naravnost proti Parizu in se je približal Vimontu, 8 milj proti jugovzhodu od Orne, ob kateri je bila prebita nemška črta.

Tretji oddelek angleške armade, katero tvorijo Kanadčani, prodira južna od Caena ter je zavzel železniško križišče Bourguebus, pet milj od Caena.

Na ameriški strani fronte pri St. Lo vlada primeroma mir, pa so Amerikanci dospeli do reke Vire ter so izboljšali svoje postojanke južno od St. Lo in se pripravljajo na naskok na višine, s katerih strelja nemška aretilerija na mesto.

Včeraj so Angleži zavzeli štiri večje kraje, Amerikanci pa tri; v enem tednu pa so zavezniki zavzeli okoli 60 mest, trgov in vasi.

Preselitev Nemcev

Nemška radio postaja je naznanila, da je bilo vsled nemškega umika na ruski fronti potrebno preseliti 350,000 nemških civilistov iz zavzetega ruskega ozemlja nazaj v Nemčijo.

Kolera v Indiji

Kot pravi poročilo iz Patne v Indiji, je v severnem delu province Bihar za kolero umrlo 34,850 ljudi, odkar se je pričela pred tremi tedni. Največ smrtnih slučajev je v okolici Muzzafarpurja in Čamparana.

Rommel baje ranjen

Poročilo iz Stockholma naznanja, da je bil feldmaršal Erwin Rommel ranjen in da ga je operiral na glavi danski profesor dr. Busch in mu je odstranil kos granate iz glave.

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES!

Roosevelt nominiran

Včeraj zvečer je bil na demokratski konvenciji v Chicagu naminiran za predsedniškega kandidata za četrti termin predsednik Franklin Delano Roosevelt. Nominiran je bil v isti dvorani kot za svoj prvi termin leta 1932 in za tretji termin leta 1940.

Nekaj ur pozneje je predsednik po radio govoril iz svojega vlaka nekje ob pacifiški obali in je nominacijo sprejel.

Roosevelt je rekel, da smatra sklep konvencije zanj klic, da še dalje služi narodu. Rekel je, da bo ameriški narod v novembru odločil, ako naj možje, ki so delali za dosego zmage in ki so že izdelali načrte za boljšo bodočnost Amerike in celega sveta, ostanejo na svojih mestih, ali pa naj bodo nadomeščeni z vlado, ki nima programa in ki bo celo nasprotovala.

Predložil je svoj program, ki sestoji iz naslednjih treh točk:

1. zmagati;
2. zagotoviti mir, če treba, tudi s silo, in
3. zgraditi gospodarstvo s popolno zaposlenostjo in visokim življenskim standardom.

Newyorški nadškof bo šel v Rim

Vatikanski listi naznanjajo, da bo koncem tega tedna dospel v Vatikan newyorški nadškof Francis J. Spellman na redni obisk papeža, kar se zahteva od škofov.

Delavski voditelji v Argetini aretiran

Farrel-Perone vlada v Argentini je pustila aretirati delavskega voditelja Juan Antono Solari, ki je bil nekoč član argentinskega parlamenta.

Predsednik AFL, William Green je naprosil državnega tajnika Hulla, da zadevo preišče.

Green spominja državnega tajnika, da je bil Solari lansko leto v Združenih državah, kjer si je pridobil mnogo prijateljev v delavskem gibanju.

Voditelj s Poljske v Londonu

London, 17. julija (ONA) — Pol uradni list Dziennik Polski je poročal, da je vodja poljskih gerilcev, ki je pred kratkim prišel iz Poljske, prisostvoval pri sestanku poljskega kabineta.

Vodja gerilcev, ki je član kmečke stranke, je poročal o splošni situaciji na Poljskem, s posebnim poudarkom na problemih, ki so v zvezi z napredkom rdeče armade.

"GLAS NARODA"
(VOICE OF THE PEOPLE)
Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hitše, Treasurer; Joseph Lepeha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers)
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
51st Year
"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
Subscription Yearly $7. Advertisement on Agreement.
ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO $7.—; ZA POL LETA $3.50; ZA ČETRT LETA $2.—.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši sobot, nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 2—1242

Parada v Moskvi

Prvo zmagoslavno parado so vprizorili v Moskvi. Nikdo v tisočglavi množici ni ploskal, ni kričal "Živijo!" Velika tišina naokrog, slišati je bilo samo enakomeren ropot korakov. Tudi oni, ki so korakali, so molčali. Z oken na nje žene in dekleta niso sipale cvetja.

Pa vendar je bil zelo ginljiv prizor, seveda na svoj način, kot bo ginljiv oni prizor, ko bodo korakli z vihrajočimi zastavami, z godbami, ki bodo igrale zmagovite koračnice in narodne popevke in bo iz vsakega okna padalo cvetje in orili bodo glasovi, ki bodo segali do neba.

Sedeminpetdeset tisoč nemških vojnih ujetnikov je korakalo po moskovskih ulicah. Njim na čelu so korakali njihovi častniki — tisoč častnikov od generalov do zadnjega poročnika.

Razcapani, neobriti, brez orožja, brez običajnega nemškega strumnega marširanja so se vlekli po ulicah uro za uro. Ob njihovi strani so jih stražili donski kozaki, do katerih ima vsak nemški vojak tak respekt, da se jih poloti smrtni strah, kadar prednje straže pošljejo v ozadje naznanilo: "Die Kosaken komen!" (Kozaki prihajajo!)

Marsikateri nemški častnik bi si bil rajši pognal kroglo skozi glavo, ako bi imel revolver, kot pa da bi moral biti v tej sramotni procesiji.

Ti nemški generali in vojaki niso nikdar mislili, da bodo na ta način prišli v Moskvo in bodo korakali po njenih ulicah. Kot zmagovalci so hoteli priti in bili so prepričani, da bodo prišli, pa prišli so kot pohlevni ponižani, osramočeni premaganci in so korakali, da je mogla videti velikanska množica, kako izgleda superman, nadčlovek, nepremagljivi Herrenvolk, ki ima edini oblast nad človeškim rodom na zemlji.

In tekom vojne ne bo noben Nemec prišel v Moskvo na kak drugačen način, kot je prišlo sedeminpetdeset tisoč Nemcev v pondeljek, 17. julija.

Listi so opominjali prebivalce Moskve, da naj ne vprizarjajo nikakih demonstracij, naj ne kričijo. In ubogali so. Toda lahko so govorili med seboj in mislili. Brez dvoma so skoro vsi mislili na brezštevilne mrtve, ki so obležali na bojiščih, mislili so še z večjim gnevom v svojih srcih na one, ki so bili poklani v svojih domovih, mislili so na razdejane domove, na opustošena polja, ki jih sedaj osvobojuje njihova junaška rdeča armada in mislili so na miljone onih bratov, ki zdihujejo po nemških tovarnah in taboriščih. Pa mnogo teh se bo vrnilo domov.

Samo ena žena je v grenkosti svojega srca prekinila tišino s krikom: "Vrnite mi mojo hčer!"

Množica je molčala; nemški vojak, ki je slišal ta vzklik žalostne žene, pa je pogledal v tla.

Ko je bila parada končana in je noč legla na zemljo, so moskovski topovi oznanili novo rusko zmago — padec Grodna.

Žalostna je bila ta parada; v njej se ni šopiril nemški ponos, ni se kazala nemška oholost. Tu je bila resnična slika pravega — ponižanja.

Marsikateri, ki je korakal v tej paradi, bo doživel še eno zadnjo parado, v kateri bo šel po svoje zasluženo plačilo za svoje zločine — v smrt.

Takih parad bo še več po zavezniških prestolicah, predno bo vojne konec. Ljudstva naj sedaj, tekom vojne vidijo največje zločince, največje zveri v človeški podobi. Naj jih vidijo, toda naj v njih ne vidijo nadčloveka, kot se sami imenujejo, temveč izvržek človeštva, kakoršne smatrajo vsi narodi sveta.

Po teh paradah pa bodo prišle vse drugačne parade, parade, v katerih bodo ljudstva obhajala zmago nad fašistično pošastjo. In tedaj bodo kriki zmagoslavja segali do neba; kalila jih bo samo misel na one, ki tega zmagoslavja niso doživeli.

NOVA IZDAJA
Hammondov
SVETOVNI
ATLAS
V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.
Zemljevidi so v barvah.
Cena 50 centov
Naročite pri: "GLASU NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Iz urada Slovenskega ameriškega narodnega sveta

3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Iz upravnega urada SANSa so bila na vse podružnice odposlana naznanila o prvi konvenciji SANSa, ki se bo vršila v Clevelandu 2. in 3. septembra, ter poziv za volitev delegatov in namestnikov. Izvzeta so le podružnice, ki so do 30. junija prispevale manj kot $50.— v SANSovo blagajno, a tem je dana prilika do 1. avgusta, da dosežejo svojo kvoto in postanejo upravičene do delegata.

Podružnične tajnike prosimo, da takoj po izvolitvi delegata sporočijo rezultat v naš urad na zadevni listini, ki je tudi bila poslana z naznanilom.

Na podlagi načrta za reprezentacijo, ki ga je odobrila eksekutiva SANSa na svoji seji 1. julija, bi bile podružnice upravičene do 104 delegatov, nevčlanjene, a prispevajoče organizacije pa do 14, skupaj 118 delegatov. Poleg teh imajo pravico do zastopstva na konvenciji člani eksekutive, katera sedaj šteje 10 članov, ter 40 članov širšega odbora. Skupno število delegatov in odbornikov je 168, toda domneva se, da bo konvencija štela manj članov, ker nekatere podružnice ne bodo poslale delegatov.

Primorsko vprašanje

O tem nadvse važnem vprašanju se je zopet pričelo pisati v javnosti—v slovenskih listih. Iz SANSovega urada bi se o tem problemu lahko razposlalo mnogo, mnogo gradiva, toda kaj bi zaleglo? Zavedati se je treba, da o vprašanju slovensko-italijanskih meja SANS ne išče mnenja med našimi rojaki v Ameriki. Če bi mi imeli odločati, bi to bila "zaključena točka" SANSovega programa. Če zadevnega vprašanja ne bosta mogla rešiti vladi Nove Jugoslavije in Italije brez zunanjih mešetarjev, tedaj bo ostalo problem mirov. konference. Mi lahko natisnemo na tisoče kolon gradiva v slovenščini, pa bi manj zaleglo kot pa en dober članek v angleščini, razmnožen med ljudi, ki bodo vplivni pri končnem odločanju o solnčni Goriški, Trstu in Istri, ali ki bodo imeli odločilno besedo. Vsled tega mi ne vidimo vzroka, čemu nekateri "dopisnikarji" dražijo našo javnost in podtikujejo SANSu, da o tem velikem vprašanju ničesar kon kretnega ne ukrene.

Kdor je zasledoval SANSovo delovanje v preteklih 18 mesecih, bo lahko ugotovil, da smo storili vse, da so bile želje slovenskih Amerikancev o primorskem vprašanju sporočene odgovornim organom ameriške vlade, kakor tudi predstavnikom Velike Britanije, Sovjetske zveze in Čehoslovaške. — SANS je založil brošuro The Problem of Trieste in jo razposlal na vse važne osebe v ameriški politiki. Nekaj sto izvodov je bilo razposlanih tudi izven Združenih držav.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev (ZOJSA) je dal natistniti na tisoče izvodov pamfleta The Battle for the Balkans, kar je ime zelo važne diskuzije pod pokroviteljstvom mesečnika FREE WORLD, vršeče se meseca septembra 1943 v New Yorku. Za Slovence in Jugoslovane sploh je važen tisti del razprave, ki se tiče jugoslovanskih pokrajin pod Italijo. Jugoslovanske interese so zastopali Louis Adamič, Sava Kosanović in Bogdan Radica, za Italijo pa se je potegoval profesor Gaetano Salvemini.

Antifašistično vječe narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) je na svojem zasedanju meseca novembra 1943 z uradnim odlokom priključil slovensko in hrvaško Primorje, Gorico, Trst in Istro k novi Jugoslaviji, meseca februarja 1944 pa je bil razpuščen Slovenski narodni svet za Primorje in vse slovensko Primorje s Trstom in Gorico je bilo uradno priključeni Združeni Sloveniji. To se je zgodilo na drugem zasedanju Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta (SNOS) dne 19. in 20. februarja t. l., ko se je število poslancev v slovenskem parlamentu zvišalo s 120 na 180 in je bil pisatelj France Bevk izvoljen v predsedstvo SNOSa. Slovenska vlada danes že upravlja vse osvobojene kraje našega Prmorja, odprla je že nad 300 slovenskih šo, tiska knjige, časopise in revije v slovenščini, odpira slovenske cerkve—skratka opravlja vsa uradna administrativna dela kakor v drugih krajih Slovenije. SNOS in AVNOJ torej uradno priznavata vse jugoslovanske pokrajine pod Italijo za del Jugoslavije. Salvemini je dejal v preje omenjenem "Round Tablu", da je vprašanje meja med Jugoslavijo in Italijo odprla "vojna".

SANS smatra za važnejše še bolj seznaniti ameriško javnost o važnosti in pomenu Primorja in Trsta za Slovenijo, Jugoslavijo in celo centralno Evropo ter neovrgljivo dejstvo, da spada Trst z zaledjem vred Slovencem in Jugoslaviji. V ta namen je sedaj v tisku pamflet z naslovom "The Italo-Yugoslav Frontier". Članke sta spisala Ivor Thomas, M. P., in Mate Vučetič, uvod pa Louis Adamič. Tega pamfleta ne bomo širili med slovenskimi Amerikanci, pač pa bo razposlan državnim uradnikom, senatorjem, kongresnikom, kolumnistom, komentatorjem itd., tam kjer bo lahko nekaj koristil. Čemu bi sami sebi pripovedovali, kaj nam je na srcu!

Že nekolikokrat smo opazili v naših listih trditev gotovih dopisnikarjev, da je "Trst odprto vprašanje". (Zapisnik konference Prosvetne Matice; "Pismo iz New Yorka" v Enakopravnosti.) Trdi se, da je SANSov častni predsednik Louis Adamič tako govoril tekom "Round Table" diskuzije. Mi smatramo, da se Adamiču dela krivica, ako se mu podtikuje ta izjava brez drugega pojasnila.

Znano je že, da je za ITALIJANE—od najhujših fašistov do največjih liberalcev—vprašanje meja med Italijo in Jugoslavijo ZAPRTO VPRAŠANJE. Italijani o tem sploh razpravljati niso hoteli. Tekom omenjene razprave pa je profesor Salvemini priznal, da je to vprašanje zopet odprto in dasiravno se on strinja s tako zvano Wilsonovo črto- ki dela mejo med Italijo in Jugoslavijo in prisoja Gorico, Trst in zapadno Istro Italiji, je priporočal: "If Italians and Yugoslavs were wise enough they would settle this matter among themselves and then go before the representatives of the great powers and tell them to mind their own business. All other local problems between neighboring countries in Europe should be similarly solved . . ."

Adamič je nato dejal: "I am profoundly grateful to Professor Salvemini for going so far as to say he would be willing to open the entire question. That is further than any spokesman of Italian interest had gone."

Ko je ob zaključku razprave predsedovatelj Louis Dolivet ugotovil, da je med drugim bilo ugotovljeno, da se morajo državam vrniti pokrajine, ki jih je osišče osvojilo, je Adamič dejal sledeče: "I want to congratulate you (Dolivet) on the splendid way you have summarized the discussion. I should also like you to note that Mr. Salvemini and I feel that the problem of the proper boundary line between Italy and Yugoslavia is thrown open to discussion."

Če so smatrali Italijani Trst za "zaprto vprašanje", tedaj ga je bilo treba odpreti. Izjava Louisa Adamiča, da je sedaj vprašanje pravičnih mej med Italijo in Jugoslavijo odprto za razpravo (mednarodno razpravo), je pač bilo na mestu. Če je vprašanje "zaprto", čemu sploh razpravljati o njem?

— MIRKO G. KUHEL,
izvršni tajnik.

SONART
REKORDI
NOVE
SLOVENSKE PLOŠČE
Jerry W. Koprivšek in njegov orkester
M595—Wedding Polka
(Ne bom se možila; Ti pa jest, pa Sidana marela)
Wedding Waltz
Slovenski Waltz
Pojo Rupnick sestre
M596—Jeep Polka
(Mat' potico pečejo)
Marine — polka
575—Terezinka — polka
Na planincah—valček
Lepe Melodije
Duquesne University Tamburica Orkester
M571—Na Marijance, polka
Kje so moje rožice
Marička pegla—polka
Za tozadevni cenik in cene plošč se obrnite na
JOHN MARSICH, Inc.
463 W. 42nd ST., NEW YORK

RAZGLEDNIK

SVETOVNI POLOŽAJ LETA 1950

Dr. Hornell Hart, profesor sociologije vseučilišča Duke, je na podlagi proučevanja zgodovinskega razvoja človeštva, čegar civilizacija je stara komaj kakih 30—50,000 let, prišel do zaključka, da bode vse takozvano "civilizovano" človeštvo prišlo leta 1950 končno vendarle tako daleč, da bode imelo le jedno edino vlado. Zgodovina zadnjih 10,000 let namreč dokazuje, da je velikost raznih držav, ali kraljestev redno napredovala.

Osvojevanja raznih dežel potom vojn. ki so se vršile le na kopnem, bi nikdar ne zamogla dovesti do tega, da bi se vsa ljudstva in narodi združili. Toda osvojevanja tujih dežel potom vojevanja na kopnem in na morjih, bodo končno spojila ves svet, oziroma vse zemsko prebivalstvo v jedno ljudstvo, kar se bo pa zgodilo šele tekom prihodnjih 800 let. Tako je bilo mnenje imenovanega profesorja predno so aeroplani postali glavno orožje in tudi prometno sredstvo.

Tekom zadnjih 11,000 let je človeštvo vseh krajev stremilo za tem, da poveča vpliv in moč svoje dotične geografične "domovine", in statistični podatki dokazujejo, da so stara kraljestva in cesarstva redno postajala večja s pomočjo brutalne sile.

Prav od početka znane zgodovine so se zmagovalske države povečevale na račun svojih slabejših sosedov. To se je tudi godilo v predzgodovinski dobi. Najstarejša država, ki je bila par stoletij pod skupno politično organizacijo, je obstajala nekako 50,000 let pred današnjim štetjem let. Ta država je merila le 7000 štirijaških milj. Toda 5500 let pred našim štetjem let, je največja država na zemlji, merila že 22,000 štirijaških milj.

Odleta 5,500 do 750 pred našim štetjem let, so se največje države običajno povečale v vsakem letu za kakih 154 štirijaških milj, in leta 754 A. D. je merila Saracenska država kar 4,300,000 štirijaških milj.

Ko so nekatere države pričele napadati svoje sosede in tudi prekomorska ljudstva s pomočjo vojske in mornarice, postajale so redno večje, kakor n. pr. Anglija. In ako bi te države naraščale vsako leto vsaka za 46,750 štirijaških milj, potem bi imel ves svet nekako leta 2750 A. D. eno edino vlado. Toda s pomočjo aeroplanov bode osvajanje tujih ljudstev izredno hitro napredovalo, tako da je prav lahko mogoče, da bode leta 1950 ves svet imel le eno — vlado. In kam bodo tedaj šli politikarji in grafterji — tega profesor Hart ni povedal.

V ŽIVI IZVIRI
Spisal IVAN MATIČIČ
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v 13 dolgih poglavjih opisanih 13 rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
Lično v platnu vezana.
Cena $2
KNJIGARNA SLOVENIC PUBL. COMPANY
216 W. 18th Street
New York 11

SEDAJ LAHKO DOBITE
LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI
pisatelja Louis Adamič-a
ZA CENO $2.50 ZA ZVEZEK
"Two Way Passage"
V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, daje pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanji vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljenci v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najbogatejšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pet na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in je priporočana vsakemu, ki razume angleško.
"What's Your Name"
"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreče miljonov . . Čitanje te knjige je bogato plačano." — — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.
Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona
Pošiljam Money Order za $..... za lastnoročno podpisano(i) knjigo(i):
.....
.....
Moje ime .....
Št., ulica ali Box št. .....
Mesto in država .....
"Glas Naroda"
216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

V Blag Spomin
DRUGE OBLETNICE SMRTI
našega iskreno ljubljenega sina in brata
ALOJZIJ COREL
ki je moral zapustiti svoje drage in zavedno zaspal
dne 19. julija, 1942

Dve leti je že minulo
kar zapustil naš si dom;
dve leti že pod gomilo
spavaš, dragi sin in brat.

Sonce naj na trato sije,
kjer počivaš, dragi Ti;
duša naj pa raj uživa,
tam v svečni večnosti.

Žalujoči ostali:

Tvoja žalostna mati, oče, bratje in sestra
poroč. Majer v Cleveland, Ohio.

Brooklyn, N. Y.

Slovenski Parlament

(Iz partizanskega tiska "Naša Beseda" izdala Kulturna skupina X. Ljubljanske udarne brigade.)

Napisal IVAN JERMAN

Vse zahteve soglašajo, da je treba razne garde brezkompromisno likvidirati. Slišati je mnogo pametnih pripomb, videti je, kako se narod živo zanima za življenjska vprašanja in kako se zaveda, da je ureditev življenja odvisna, od njega samega, od njegove volje in sposobnosti. V ničemer ni čuti ti opozicije, ugovarjanja. Vsi prostovoljno podrede lokalne potrebe skupni stvari. Okorne, težko izgovorjene besede vro iz čistih src. Besede resničnega naroda je zadobila svoje mesto in moč. Uglajena in farizejsko pobarvana parlamentarnost, kjer govoriš eno, misliš drugo in delaš tretje, se je umaknila človeku iz naroda, ki je prišel naravnost z njive, iz gozda, iz delavnice, iz pisarne. Nekaj posebno značilnih obrazov bo ostalo vsem v globokem spominu.

Ob govorniški mizi stoji sivolas očanec v kmečki nedeljski obleki. S krepko stisnjeno pestjo zakliče "Smrt fašizmu." Glas mu je krhek. V raztrganih stavkih pripoveduje svojo povest, povest tisočev in tisočev naših ljudi. Fašisti so mu ubili sinove, sam se je z ženo in hčerjo skril v vodnjak in se tako rešil. Iz porušenega doma se je zatekel v gozd k svojim prijateljem partizanom. Živel je z njimi, prenašal vse napore ter pomanjkanja in ni omagal. Bolela ga je izguba družine, bolela uničena domačija, toda še večja bi bila bol, če ne bi dočakal svobodnega dne. — "Star sem, dosti gorja sem okusil, pa se ne udam. Skupaj z vami se bom boril do konca."

K besedi se oglasi čokat mož, zalitih lic, z naočniki. Govori z enakomerno valujočim glasom. To je župnik s Primorskega, ki je pripeljal delegacijo na zbor. Čudi se, kako da toliko govorimo o klerikalcih, liberalcih, beli in plavi gardi. "Pri nas tega ni, pri nas smo vsi eno. ljudstvo in duhovniki, vsi v isti fronti v boju za svobodo. Vsi smo samo Slovenci! Dostikrat sem srečal partizana. Če sem fanta vprašal: "Odkod, prijatelj?" mi je odgovoril: "Izpod grma!" Če sem ga vprašal: "Kam, prijatelj?" je dejal: "Pod grm!" Tako se pri nas borimo z okupatorjem izza kraških skal in brinovih grmov, ker nimamo gozdov!"

Zgodnja jutranja ura je. Skozi okna sili hlad v dvorano. Nihče ni zaspan. V globi tišini so vse oči uprte na oder v suho postavo črno oblečene žene. — Stara, izmučena, a vendar visoko zravnana in neuklonljiva pripoveduje svojo strašno zgodbo. Imela je devet sinov, šest jih je izgubila. Nekaj so jih pobili fašisti, nekaj jih je padlo med partizani. V njenem pripovedovanju ni solza ne tožbe. Ljubila jih je, brezmejno jih je ljubila, a ni ji žal, da so padli. Če bi mogla, bi jih ponovno rodila in še in še žrtvovala za svobodo. V njej je vtelešena vsa veličina materinske ljubezni, odpovedi in žrtvovanja. Prestano gorje ji je razoralo lice, osušilo ustnice, a ni je zlomilo. Vzravnana stoji pred nami kot večen simbol neusahljive moči večno žive narodove sile. Marsikaj se bo pozabilo, toda njen lik bo živel v spominu poznih rodov.

Vsako zasedanje zaključi umetniška prireditev gledališke skupine. Z igrami iz naše osvobodilne borbe, recitacijami, petjem narodnih in partizanskih pesmi so razgibali vso dvorano. Kljub dolgim debatam in jutranji uri poslanci živo sledé sporedu. Ob koncu zaigrajo godba "Hej Slovani". Vsa dvorana stoje poje. Z vzklili O. F., Titu, Staljinu, Rdeči vojski in zaveznikom se zborovanje zaključi.

Med važnejšimi sadovi tega zborovanja je ponovna izvolitev vseh dosedanjih članov, I. O., poslancev za Avnoj, članov plenuma in odobritev vseh doslej izdanih odlokov O. F.

Zborovanje prvih, na osvobojenem ozemlju izvoljenih poslancev je zgodovinskega pomena. Z njim je OF. položila temelj naši politični neodvisnosti in storila morda prva med jugoslovanskimi narodi odločen korak k zgraditvi federativne Jugoslavije. Ni le slučaj, da je bil ta zbor prav v Kočevju, v bivšem nemškem gnezdu, ki se je kot trn zadiralo v naše narodno telo. Prav v tej nemški trdnjavi, simbolu našega tisočletnega suženjstva, je spregovoril suvereni slovenski narod. Tu je stopil na veliki politični oder in oživil Cankarjeve besede: "Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar!"

(Ta spis smo priobčili kot uvod, v nadaljnih izdajah bomo priobčili sklepe in odloke, ki so bili stavljeni in sprejeti na prvem zasedanju Slovenskega Narodnega Osvobodilnega Sveta, ki se je sestal v Kočevju dne 19. in 20. februarja, 1944. — Op. urednika.)

9. JULIJA, 1944

V nedeljo, 9. julija je bil Jugoslovanski shod v Arlington dvorani v New Yorku. Govorili so različni govorniki, med njimi tudi Janko Rogelj. Ta dan je bila huda vročina in to bo najbrž vzrok, da ni bilo velike udeležbe, toda kljub temu, je pa stvar še dosti dobro uspela. Več govornikov se je izrazilo o tej vročini in so se povpraševali, kako bi danes izgledalo za naše vojščake, ko bi gledali na vreme. Seveda vsi vsepovsod ne moremo biti, toda včasih so pa na redu take stvari, ki v resnici potrebujejo udeležbe. Prireditve so zelo pogoste med Jugoslovani v New Yorku in ker se večina ljudi, ki se udeležujejo črpa le iz gotovega kroga, je lahko umevno, da povsod ne morejo biti. Pa še nekaj je. Pri prireditvah se ponavadi pobira za to ali drugo stvar in, ker je ponavadi potreba, se ljudje dobro odrežejo. Na zadnjih par prireditvah sem pa opazil nekako plahe poglede.

Toda razumite: ljudje se ne boje za en dolar ali dva, boje se pa sistema, ki je bil v rabi že en čas-namreč, pričetka s tako in tako svoto. Recimo petdeset ali petindvajset dolarjev in potem gre nižje in nižje. Jaz vem, da mi bo kdo zameril, ker potreba je res velika. Toda poglejmo od druge strani. Res, da živimo v Ameriki, toda če je plača večja, so tudi stroški večji.

Ljudje, ki prihajajo na prireditve, so po večini eni in isti. Dati vsak ne more take svote, kot se je ponavadi postavila. Da rad, toliko, kolikor more in ta podzavestna slutnja vpliva na ljudi—torej, ker ne morejo dati maksimal—in se ne počutijo dobro, v minimalni skupini, pa rajši ostanejo doma. Na naših slovenskih prireditvah ni tega sistema in si brez skrbi, da ko plačaš ne boš v zadregi. Tudi v Arlington dvorani v nedeljo, ni bilo tistega gonilnega sistema. Pobiralo se je prostovoljne prispevke, toda na prijeten način—kolikor pač zmoreš, toliko pa daj. In to se mi zdi bolj pametno, kajti če se eden hoče pokazati, se lahko tudi pokaže iz pristnega domoljubja, ne zaradi izkazovanja, kot takega.

Hrvatom gre mnogo kredita za agilnost in vstrajnost, ko se gre za pomoč v starem kraju, mnogo bolj so odprti, kot naprimer mi Slovenci, kadar se gre za pomoč tam. Toda tudi mi imamo izvenstoječe radodarne duše, ki se ne boje seči v žep. Janko Rogelj mi je pravil o slučaju, ki je res vreden. Gotovo bo povedal javnosti v katerem svojih spisov. Kar sem zgoraj zapisal, ni moj namen, da kritiziram iz katerega drugega vzroka, kot iz tega, ker verjamem, da ljudje iz srca radi dajo, kolikor morejo, potom lastnega nagiba, brez, da bi se jim indirektno dalo vedeti, koliko se od njih pričakuje. In včeraj oziroma v nedeljo, je bila ta moja slutnja potrjena.

No, zdaj pa grem nazaj k govornikom. Govorili so vsi vneto, toda po tolikih govorih, ki smo jih že slišali od različnih strani: po toliko govorih, ki so jih že govorili pred ljudstvom in ker se je vse to sukalo okrog ene in iste stvari, so tako podobni drug drugemu, da že ne more biti nobene novice. Vsi smo na jasnem, kaj se nam hoče povedati, ker je to edina stvar, okrog katere se govori sučejo, so govorniki sami v težavnem stališču. Vendar pa tu in tam pride kakšna, ki jo še nismo slišali. Ko je Rogelj povedal ono, o starem župniku Finžgarju, ki je na seji pred škofom vstal in se sam označil, da je on tisti, ki ga nočejo imenovati po imenu, kot somišljenika ljudstva in je nato odšel iz seje, je zadonel aplavz, očividno v pohvalo župniku Finžgarja.

Kar pa se mi zdi, da je bilo res iskreno, se je pripetilo, ko je prišel na oder Sava Kosanović. Videl sem ga precejkrat, toda včeraj se mi je zdelo, da ima, oziroma, da je imel nekako petdeset odstotkov več življenja v sebi, kot takrat, ko sem ga zadnjič videl. Zakaj? Zato, ker je v popolnoma drugačnem stanju. Takrat je bil odpuščen minister; in danes pa je eden, na katere ga odgadejo skoro najboljša mesta in obenem najodgovornejša mesta, v državi. Nisem se mogel obraniti premišljevanja, med tem, ko sem ga gledal. Mnogokrat je že stal pred nami in nam govoril na raznih prireditvah. Gledal je naše obraze; lahko je čital, kaj leži v teh obrazih. Lahko je vedel, da je bil sprejet odkritosrčno med našimi ljudmi—prav kot je bil sprejet Šubašić. Bil je sprejet zopet včeraj in kaj je čital na obrazih včeraj? Ali je čital jezo? Mogoče nezaupanje? Ne. Čital je zaupanje. Na obrazih se je lahko bralo, da mu žele srečo in uspeh, ob enem pa se boje, da bi se ne postavila na pot slogi kakšna zapreka. Boječ nost, da ne pozabi, kako prosto ljudstvo živi.

Hodil je v šolo tri leta; to je bila šola življenja, v prostem svetu. Videl je in slišal je, kako se v prostem svetu govori; spoznal je prosto besedo, če prej ni vedel, kaj to pomeni. Slišal je, ko je domela pesem "Hej Slovani", brez, da bi kdo le poskusil to pesem ustaviti. Slišal in videl je, kako se križajo mnenja in se kristalizirajo v debati, v besedi in pod peresom. Videl je, zakaj je policija v Ameriki in videl je, kakšni so svobodni obrazi, kakšen je smehljaj svobodnega človeka; kakšen je brezskrben obraz. Evropa že dolgo ni videla takih obrazov. In videl je ljubezen in skrb našega človeka, za svoje tam, ki jih je zavila v se vihra, ki divja po celem svetu. Spoznal je lahko, da je družila ljudi, ki so obiskovali shode in prireditve ena sama želja in, ta je bila želja, da se vrne v zemljo, iz katere so prišli, mir in blagostanje. Želja, da se najde za trpine pravična vlada, v kateri bodo imeli svojo besedo. Videl je, da je to tako odkrito, kot le more biti in dobro vedel, da je res iz srca dano, kar je bilo dano in edino povračilo, ki ga ljudje pričakujejo od mož, je to, da služijo narodu, po svojih najboljših močeh in se smatrajo narodu odgovorne, ter vodijo narod po potih, ki jih narod začrta.

Ravno sedaj Jugoslavija še ni prosta, lahko se pa pripeti, da kmalu bo. Do takrat bo pa treba dela, iskrenega dela in odkritosrčnega truda, da se vsa ta grenkoba počasi prelije v iskreno sodelovanje. Washingtona je našlo ljudstvo v Titu in brez Lincolna ne bo šlo. Ob pravem času bo moral priti; skozi težavne dni, bo treba modrosti in premišljenih odločitev. Pri korajži Jugoslovani niso bili kratki; upajmo, da pri modrosti ne bodo. Še nekaj bi bilo dobro, ko bi možje odnesli iz Amerike in to je; poznanje Amerikanca, kot takega. Amerikanec ni nikdar zadovoljen s tem kar ima. Ni nevošljiv, toda v okolici ne more ostati brez, da bi bila njegova stvar vsaj malo boljša, kot sosedova, zato Amerika napreduje. Noče biti priklenjen na preteklost in dom, ki je bil dober za očeta, ni dober za sina in ga izpopolni. Če pride nov predmet na trg, si Amerikanec kaj hitro domisli na kakšen način mu lahko služi, in koliko mu prihrani. —vedno računajoč na dolgo, v bodočnost. Amerikanec ne ponosi obleke do zadnjega šiva, zato ker ve, da industrija vrne v dolarjih več, kot bi se mogel prihraniti s štedenjem, pri kupovanju obleke. Isto velja skoro za vse druge predmete.

Gospodje so videli tu ljudi, ki so tudi prišli sem, kot begunci, to smo bili begunci pred bedo, ko smo šli s trebuhom za kruhom. Ko smo prišli sem, je bil položaj približno sličen današnjemu položaju jugoslovanskega naroda—brez nič in osamljeni. Edino kar smo imeli za oporo, so bile zdrave roke in volja prijeti za vse. Skladali smo drobce, z žuljastimi rokami in vstrajno želeli, da postanemo v vseh ozirih enaki ljudem, med katere smo prišli. Zahotelo se nam je take obleke, in nismo odnehali dokler nismo dosegli in potem drugo: vedno nas je gnala neka sila—in ta sila žene vso Ameriko. Za petrolejko je prišel plin; za plinom elektrika in tako dalje —vse naprej in vedno naprej. . . Amerikanec ni nikdar zadovoljen. To se pravi, najbolj zadovoljno ljudstvo, ni nikdar zadovoljno zato, ker ve, da bi popolna zadovoljivost, kar se tiče ameriškega življenja, pomenila zastoj v tem življenju.

Narod, ki mora ponositi hlače do zadnjega šiva, v napačnem pojmovanju varčevanja, ali pa narod, ki je primoran po revščini, da vstraja v takem stanju, ne more poznati toplote solnčnih žarkov, niti vživati pestre narave, kajti njegova misel je zatemnena z večno skrbjo.

— IGNAC MUSICH
Brooklyn, N. Y.

PREMOSTIM MORJA IN KONTINENTE! — HODIM Z MOGOČNIMI ZEMLJE! — SEM IGRALEC V OGROMNEM SVETU!

JAZ SEM TI . . . Ali živim toplo in intimno povest ameriške družine, . . . ljubko in močno prikazano s skupino briljantnih zvezdnic . . . JAZ SEM TI . . . vzklikujoč pri žogometni igri na Princetonu . . . ploskajoč k gromovitemu prizoru 12,000 igralcev . . . JAZ SEM TI . . . deleč drama, ljubezen in srčno bolest noči in juter v Beli hiši . . . gorečo tisočerih strasti . . . JAZ SEM TI . . . utripajoč s srčnimi udarci 87 ljubljenih pesmi . . . boreč se proti lesku in blesku čarobne dobe . . . JAZ SEM TI . . . stopajoč v celi novi svet nad čudežem filmske produkcije . . . ki je vzelo dve leti narediti za . . . NAJVAŽNEJŠI DOGODEK V 50 LETIH FILMSKIH PREDSTAV!

DARRYL F. ZANUCK-OV

"WILSON"

V TECHNICOLOR

SVETOVNA PREMIERA V TOREK ZVEČER 1. AVGUSTA

ROXY 7th AVENUE in 50th ST. NEW YORK CITY

RADIO CITY MUSIC HALL

Izložbeni Prostor Naroda Rockefeller Center, New York

Svetovna premiera mogočne slike o ljubezni in fogumu—sloneča na Pearl Buck-ini veliki noveli. Povest o dekletu, ki je navduševal bojevnike na Kitajskem!

"DRAGON SEED"

KATHERINE HEPBURN
Walter HUSTON—Akim TAMIROFF
Aline MACMAHON

Na velikem odru: "SKY HIGH", ki doseže višek melodije in bleska — nastopajo Rockettes, Glee Club, Corps de Ballet in Music Hall Symphony Orchestra.

Nov sijajen film — zanimiva zabavna igra z godbo

"And the Angels Sing"

DOROTHY LAMOUR
BETTY HUTTON
FRED MacMURRAY

In velika predstava na odru, v kateri nastopajo Perry Como, Jerry Wald in njegov orkester, Mr. Ballantine, The Oxford Boys.

PARAMOUNT
Broadway in 43rd St., New York

PROSIM!

Rojake iz vseh Združenih držav, da še nadalje pošiljate knjige za vojne ujetnike-Slovence. Opominjam pa, nikarte pisati svojega naslova, ali kaj drugega v knjigo, kjer to zadržuje cenzurni urad, in ako je samo podpis, iztrgajo list ven, in knjiga je uničena. Toraj, prosim, nikakega pisanja, ne pozdravov, ne naslova iz domovine, ne vašega naslova, ker imamo preveč dela trgati liste iz knjige. Prosim upoštevajte to, in pa: prosim za KNJIGE!

Rev. Pius J. Petric, O.F.M.
62 St. Mark's Place,
New York 3, N. Y.

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street New York City

Razprodaja KNJIG
po 50 centov komad.

IZDALA SPLOŠNA KNJIŽNICA

1 Domače živali — Spisal Damir Feigel
2 Kreutzerjeva sonata — Spisal L. N. Tolstoj
3 Andrej Ternovc — Spisal Ivan Albreht
6 Preganjanje indijanskih misijonarjev — Spisal Josip Spillman
8 Pravljice — Zapisal H. Majar
10 Dedek je pravil — Spisal Julij Slapšak
12 Frank Baron Trenk — Po raznih virih napisal Gjuro Pandurić
13 Pariški zlatar — Poslovenil Silvester K.
14 Pravljice in pripovedke za mladino — Spisal Silvester Košutnik
15 Suneški invalid — Spisal Silvester Košutnik
17 Vojnimir ali poganstvo in krst — Spisal Josip Ogrinec
18 Mladim srcem — Drugi zvezek. Zbirka za slovensko mladino. Spisal Ksaver Meško
19 Študent naj bo — Spisal Fr. S. Finžgar
25 Duhovni boj — (Izdala družba sv. Mohorja) L. Skupoli
26 Denar — Dr. Karl Englis — Poslovenil Dr. Albin Ogris
35 Praški Judek — Spillmannova povest — Prevel Josip Volc

IGRE

28 Magda — (Igra) — Alojzij Remec
29 Peterčkove poslednje sanje — (Igra) — Pavel Golia
30 Potopljeni zvon — (Igra) — Gerhart Hauptmann
31 Revizor — (Igra) — Nikolaj Vasiljević
32 Spodobni ljudje — (Igra) — L. Lipovec
33 Črne maske — (Igra) — L. Andrejev
34 Antigone — (Igra) Poslovenil C. Golar
36 Sveti Just — (Igra) — Spisal dr. F. Petronio
38 Tončkove sanje na Miklavžev večer — (Igra) — J. Erbežnik in F. Roje

Edini vojni bond, za katerega vam bo žal, je oni, ki ga niste kupili!

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES!

Ker je zaloga teh knjig zelo omejena, je pri naročilu priporočljivo omeniti vsi spisk, da nam bo na ta način mogoče vsakega zadovoljiti.

TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA

THE INCREDIBLE TITO

Man of the Hour

V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja

Howard Fast-a

Povest o bojih Jugoslovanov za svobodo, o čemer ni bilo pisano še nikdar poprej.

"Najbolj razburljiva povest v 27 letih!"

Stane 25c v uradu — 30c po pošti.

Ker je zaloga teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem zavitku gotovino oz. znamke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

PROKLETA

:: Spisal EMILE RICHEBOURG ::

Iz francoščine prestavil J. L.

(81)

"Ali ne umeš? Nu, kamen se mora odtrgati ter pasti v globočino, da se pojasni slučaj."

"Da, prav imaš."

In oba malopridnika združita svoje moči ter valita težki kamen naprej, ki je moral Rouvenata na dnu vodnjaka razdrobiti! Že je kamen bil ob kraju jame; še en sunek in padel bi navzdol; — ko naenkrat pred zločincema vstane črna prikazen.

In s hripavim glasom jima zakriči: "Morilca!"

Oba Parizla se silno ustrašita. Luna, ki se baš pokaže izza oblake, posije in onadva ugledata ženo z dolgimi zmršenimi lasmi in z bledim obrazom liki marmor! Pod njenim visokim čelom je žarelo dvoje očes kakor oglje!

"O, strah! strah!" zastoče Josip Parizel z zadušnim glasom.

In zopet zakriči žena zamolklo: "Morilca!"

Prestrašena zločinca pobegneta ter izgineta v divjem teku v temno noč.

Iz vodnjaka se zasliši ječeci glas starčkov: "Pomagajte! pomagajte!"

Žena ga je slišala! Kakor blisk zleti na pristavo ter silno kriči: "Pomagajte! pomagajte!"

Kmalu je ustavita dva moža, bila sta Mardoche in Leon.

"Kaj li imate? Kaj se je zgodilo? povpraša Mardoche.

"Tam v ovčarskem vodnjaku . . . Rouvenat . . . Rešite ga! rešite ga!" tarna ženska.

Ko zasliši ta glas se zgane Mardoche, potegne si z drhtečimi rokami preko čela, kakor da je slišal glas kakega duha! Hotel je staviti novo vprašanje, pa ženska je zbežala. Bežala je tako brzo, da se je zdelo, da se ji nogi niti ne dotikata tal!

"Ali ste slišali?" vklikne Leon. "Žena je govorila o nekem vodnjaku, o Rouvenatu; klicala je na pomoč."

"Da, da; hitiva, hitiva! . . .

Prišedši k vodnjaku slišita ječanje. Mardoche se je takoj zopet dodobra zavedel.

"To je Rouvenat!" zahrohne. Rešiti ga morava na vsak način!"

Kol, ki sta se ga bila poslužila Parizla, da bi vrgla starčka v globočino in ki ga je Rouvenat ob padcu s seboj potegnil, se je bil na srečo ujel v zidno luknjo. Na nasprotni strani pa se je bil zadel na okroglino, in tako je to morilno orodje služilo tukaj v to, da je Rouvenata, ki se ga je bil oprijel, držalo nad vodo.

Z rokami je starček držal kol, noge pa je opiral v zidne luknje. Tako se je nekaj časa lahko držal v ravnotežju.

A nesrečnik spozna obenem strašno istino. Čutil je, kako mu udje drevenijo, kako ga moči zapuščajo, kako se njegov glas izgublja, in strah da umre, preobda mu dušo.

Zdajci se spomni Lucile in obeh sirot: Blanche in Leona. Umreti tedaj mora, ne da bi bil mogel izpolniti svoje misije!

Oslepel po pesku ni bil spoznal svojega napadnika, pa uganil je, da je moral biti to Franc Parizel. Ni mu bilo treba dolgo razmišljevati, kaj je tega malopridnika privelo do zlodejstva. Vedel je to le predobro. Premoženje Jacques Mellierovo, ki sta ga hotela imeti oče in sin, jima je vdahnilo misel na umor! Spoznal je tudi hitro, da se bode vobče mislilo, da se je slučajno ubil. To bode rešilo zlodejca! Misel mu je napolnjevala srce z velikim srdom.

"Za menoj," si je mislil ves v strahu, "umorita malopridnika Jacquesa Melliera, polastita se vsega premoženja in Blanche . . . oh, kaj li bode iz Blanche? Kakšno strašno usodo sta ji namenila hudobneža? . . . Ne, ne, jaz nočem umreti! Jaz ne smem umreti!" zahrope ter se ves obupan oprime trhlega desa, ki mu je v podporo in ki je zmerom boljinbolj jel pokati, da se je bilo bati, da se zlomi vsak čas!

Zbere zadnje moči in še enkrat močno zavpije. Potem pa zastoče: "Vse zaman! Vsi že spe! In ko bi tudi ne spali, kako morejo slišati do pristave? Ni je več nadeje! O Bog, o Bog, pravični Bog, zakaj dopustiš, da umrjem prezgodaj! . . ."

V tem trenotku prideta Leon in Mardoche k vodnjaku. Rouvenat slišli nad seboj, da se ljudje bližajo ter da govorijo. Pa v njegovih ušesih je zvenelo. Mislil je torej, da se je motil.

"Ni je več nadeje!" zastoče zopet.

29.

Mi vemo, da je bil Mardoche povabil Leona, da se snideta na mostu fremicourtskem. Oba sta bila prav točna. Ni še bila odbila ura devet, ko se najdeta.

"Hitiva," reče mladenič. "Jaz bi že rad bil v Civryju; imel bi že rad dragocene papirje, ki ste mi jih obljubili."

"Ni še dolgo, da sem bil na onem mestu, kjer so skriti," odgovori Mardoche. "Imela bodeva manj dela kakor sem mislil izprva; vendar nama je imeti železne klešče in svetilnico. To najdeva v ovčarski hiši na pristavi. Pojdeva torej namesto črez deželno cesto preko steze ob Sabluese-i za pristavnimi poslopji, da naju nihče od tam ne vidi."

"Vi se torej tudi bojite gospoda Rouvenata?"

"Ne; a imam svoje vzroke, ako želim, da bi naju kdo od tam ne videl skupaj."

Tako sta krenila po določeni poti. Ko sta bila za hlevi, slišita prvi klic na pomoč, ki se je razlegal v tiho noč. Hitečnaprej, najdeta skrivnostno ženo, katere glas je Mardoche-a spravil v tako zmešnjavo.

(Nadaljevanje sledi.)

VELIKI GOZDNI POŽARI V KANADI

Iz mnogih krajev provincije Ontario prihajajo skoraj vsaki dan poročila o gozdnih požarih, katere je le težavno omejiti. Tako se je razširil gozdni požar v okolici mesteca Lebel v toliki meri, da je uničil devet štirijaških milj gozda. Cesta, ki vodi v Crystal Lake, je postala skoraj nerabna in ob njej je ostalo le malo od tisočerih starih smrek in borovcev, ki so preje pokrivali vse ozemlje krog jezera. Ravno tako izgleda sedaj vsa okolica jezera Swansea. Le tuintam je ostala kaka mala skupina drevja, katero izgleda kakor mali otoki sredi velikanskega pogorišča. Toda, ker je požar najbrže uničil korenine teh dreves, se bodo najbrže posušila.

Na stotine ljudi se je mučilo, da požar omeje, kar se jim je seveda le deloma posrečilo. Požar je razdejal tudi večino telefonskih in brzojavnih drogov, katere vse je sedaj potrebno nadomestiti z novimi in istodobno tudi napeljati nove telefonske in brzojavne žice. Uslužbenci Northern Telephone Co., ki so na delu od ranega jutra do poznega večera, so tako zaposleni, da nimajo časa govoriti z ljudmi, ki imajo opravka v okolici.

Nemški častniki se streljajo

Neko uradno poročilo iz Kaire pravi, da je bilo tekom nedavne konference v Atenah vstreljenih šest visokih častnikov. Konferenca je bila v hotelu Bretagne.

Dogodilo se je tako-le:

Konferenca, ki je bila sklicana, da razpravljajo o važnih političnih zadevah, se je razvila v velik prepir, tekom katerega so višji častniki potegnili revolverje in pričeli streljati.

Neranjeni častniki so skušali pobegniti, toda SS straža je vstrelila glavnega vojaškega poglavarja za Peleponez.

Avstrijski polkovnik Fritz Athens je slednjič izginil. Poročila pravijo, da je bil vstreljen, ker je govoril proti nemškemu vrhovnemu poveljstvu.

Nemci uničujejo sledove svojih zločinov

Tekom okupacije Jugoslavije so Nemci pobili okoli 70,000 Srbov in 30,000 židov. Pobili so jih po koncentracijskih taboriščih v Beogradu, Šabacu, Kragujevacu in Gornjem Milanovacu.

Pokopani so bili v skupnih grobovih, katere morajo sedaj Srbi odkopavati in jih sežigajo z incineratorji, ki jih prevažajo iz kraja v kraj. S tem hočejo izbrisati sledove svojih zločinov, predno bodo odšli iz Srbije in Jugoslavije.

Rojakinja okrevala

Rojakinja Mrs. Frances Rosely, iz Brooklyna, N. Y., ki se pred kratkim morala podvreči dvema operacijama v Memorial bolnici v New Yorku, je skoro že popolnoma okrevala ter se že nahaja doma, kjer bo seveda ostala še nekaj časa pod zdravniškim nadzorstvom.

DELO DOBE

ŽENSKE za čiščenje pisarn, lahko delo, Tedenska plača $20.25. Vprašajte na: 515 Madison Ave., New York City. Soba 700, vhod iz 53. ceste.

(7—21 do 8—3)

Velezanimivi Prizori iz Zanuck-ove Igre "Wilson", ki so jih naslikali slavni umetniki

Kino-slika "Wilson" se prične 1. avgusta v Roxy Theatre, 7th avenue in 50. cesti v New Yorku

Zadivljeni nad Darryl F. Zanuck-ovo igro v technicolor "Wilson", ki je veljala več miljonov, so trije zelo znani ilustratorji Wallace Morgan, Frank Godwin in John Fulton nazorno posneli najzanimivejše prizore velikega ameriškega filma. "Wilson", drugi največji film, ki je bil izdelan v Hollywoodu, prikazuje najvažnejše svetovno pretresljive dogodke od 1910 do 1920. Gledališki obiskovalci se bodo nadalje spominjali nežno in simpatično vprizorjene ljubezni med predsednikom v prvi svetovni vojni in Mrs. Edith Bolling Galt, odlične vdove iz Washingtona.

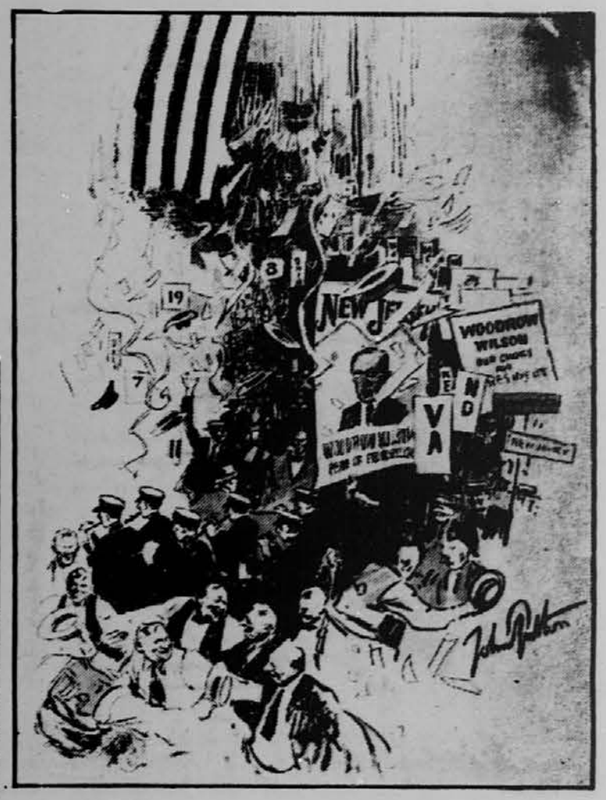

Slika zgoraj na levo:
BIL JE baseball coach na Weseleyan University, kjer je poučeval, predno je postal predsednik Princeton University, zato je bil Woodrow Wilson zmožen vreči prvo žogo, ko je kot predsednik Združenih držav, otvoril sezono za Washingtonske Senators. Prizor je naslikal umetnik John Fulton.

Slika v sredini:
NEŽNO DRUŽINSKO ŽIVLJENJE predsednika Woodrowa Wilsona in njegovo veselje do petja je naslikal umetnik Frank Godwin.

Slika spodaj na levo:
LETAKI IN GODBE so znaki političnih konvencij. Slika kaže slovito demokratsko konvencijo leta 1912 v Baltimore, ko je bil Woodrow Wilson nominiran za zastavonošo stranke. Sliko je napravil John Fulton.

Slika zgoraj na desno:
KO BO PRIŠEL DAN PREMIRJA, bodo prav gotovo isti navdušeni prizori, kakoršni so bili 11. novembra 1918 v Parizu. Prizor kaže zmagoslavno Wilsonovo potovanje po Evropi. Naslikal je Wallace Morgan.

Slika spodaj na desno:
KAKO VOJNI PREDSEDNIK Združenih držav more vzeti kaj časa, da servira kavo v kantini v Washingtonu, kaže slika, ki jo je napravil Frank Godwin. Woodrow Wilsona predstavlja Alexander Knox. Sijajna Mrs. Wilson, v uniformi Rdečega križa, je krasna igralka Geraldine Fitzgerald.